

БАГАТОГРАННІСТЬ ХУДОЖНЬОГО СВІТУ ПЕТРА СОРОКИ

«СПЛІ ЯГОДИ» ЛІРИЧНОГО ПЕРСОНАЖА У ПОЕЗІЇ ДЛЯ ДІТЕЙ

ПЕТРА СОРОКИ

Куца Лариса Петрівна

*кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри філологічних дисциплін
початкової освіти, Тернопільський національний педагогічний університет*

імені Володимира Гнатюка,

larkutsa@ukr.net

Петро Сорока – творець самобутнього світу дитинства, який озвучений «голосами» найнесподіваніших персонажів: мудрого крота, сороки-базіки, білочки, польової кульбабки, kota-француза на ім'я Патрік. Вони представлені у поезіях для дітей, насамперед у збірці «Лісова скарбничка», як суб'єкти персонажної лірики. Зазначимо, що персонажна лірика є важливою суб'єктною складовою дитячої лірики загалом. Самопредставлення дитячого персонажа у ній – найпоширеніша форма викладу. Характер системи персонажів у «Лісовій скарбничці» Петра Сороки дає підстави говорити про специфіку у ній авторського образу дитинства, яке «озвучене» у більшості поезій персонажними голосами. Автор завжди намагається дати голос «іншому». Про нього він не розповідає, не розмірковує над ним – Петро Сорока дає йому право власного висловлювання. Таким способом формується багатоголоса симфонія лісового дитинства у поезіях збірки «Лісова скарбничка».

Лісова симфонія звучала і в «дорослій» поезії Петра Сороки. Це вірші-псалми, присвячені насамперед «лисові і дереву», яким «іще ніким не мовлені слова». Збірку «Лісові псалми» належно оцінювали С. Ткаченко, В. Лис, А. Камінчук та інші. Названі дослідники найперше звернули увагу на поезії «Я учень лісу. Жрець його краси», «Нема мені над ліс оцей держави», «Я мову лісу вивчити хотів».

Про «чудеса природи» Петро Сорока багато писав у «Денниках». І загалом його письмо «до останнього слова, навіть більше – до коми і до титли народилося в лісі, натхненне лісом і написане під хвилюючий шум дерев, а, отже, ... дихає лісом». Про книгу денників «Натщесерце» (присвячена вона святим Зосиму і Саватію та всім «апостолам природи») читаємо: «написав не я, її написав мною ліс» [1, с. 5].

У поезіях збірки «Лісова скарбничка» усі персонажі розмовляють, живуть цілком сучасним життям (мобільний телефон є для них першою потребою), ходять до школи, творять лісові музеї, їдять морозиво і п'ють кока-колу. Петро Сорока вміло входить в емоційний тон дитячої поезії, який ми означуємо як радість буття. Загалом поезії спонукають нас назвати Петра Сороку природопоклонником. Під таким кутом зору як програмну виділяємо поезію «Кланяюсь»:

Я кланяюся бджілці,
Деревам, квітнику,
Метелику і білці,
І навіть будяку...

Я кланяюсь у лузі
Кульбабі й чебрецю.
Це означає, друзі,
Я кланяюсь Творцю [3, с. 77]

У кожній іноді навіть ледь видимій деталі Петро Сорока бачить Премудрість творення великого світу («пливе листочок по воді», «парад кульбаби», «на високій хмарці сів собі янголик», «бджолена на квітці»). Поезії збірки «Лісова скарбничка» інкрустовані казковими персонажами, які завжди приваблюють малого читача, бо у них багато що *навпаки*: увиразнені профілі бабусі Яги, яка харчується мухоморами; їжачка, який нагадує лисичці казку про Колобка тощо. Тут привертає увагу переосмислення традиційних казкових реалій. Наприклад, вовчєня «возить зайців на спині»; шуліка доброзичливо «вітає маму-квочку»; «гуляє мудрий пес із котиком під лапку». Майже всі поезії збірки пронизані емоційним тоном доброти і вдячності Творцеві – за ліс, за спів у ньому, за дятла на горісі і особливо за жменьку «стиглих ягід». Тому так хочеться

Від землі набратись сили,
Обійнявши деревце.
І сказати: «Боже милий,
Щиро дякую за це!» [3, с. 73]

Над різномірною галереєю лісових персонажів відчутний люблячий погляд Автора віршів збірки, які скеровані до адресата – до «молодої України».

Список використаних джерел

1. Сорока П. Денники: Натщесерце. Тернопіль: Астон, 2009. 163 с.
2. Сорока П. Денники 2004-2005 років. Тернопіль: СОРОКА, 2006. 364 с.
3. Сорока П. Лісова скарбничка. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 128 с.

ЧАС ВІЧНОСТІ І ЧАС ЛІТЕРАТУРИ У «ДЕННИКАХ»

ПЕТРА СОРОКИ

Куца Ольга Павлівна

доктор філологічних наук, професор, професор кафедри теорії і

методики української та світової літератури,

Тернопільський національний педагогічний університет

імені Володимира Гнатюка,

larkutsa@ukr.net

Петро Сорока неодноразово засвідчував свій письменницький нахил до творення сповідальних жанрів. Час написання «Денників» був для нього «воістину літературним часом». Їх популярність (протягом років публікування входили у десятку кращих книг року) зумовлена факторами, які потребують на сьогодні спеціального вивчення. У жанрі «Денників» треба було відкрити перед читачем «навстіж» найвразливіші місця своєї душі, пережиті «дивовижні стани». Петро Сорока добре знав «небезпеку» і «завчасність» публікування (сам про це зазначав) щоденників. Як «всеїдний читач», глибоко занурювався у текстуру сповідальних творів та у дослідницькі праці стосовно них українських та зарубіжних авторів – отже, «закони» жанру досконало знав. Як висловлювався у «Денниках», на сповідальний тон щоденників «негідник